

SZAKDOLGOZAT

GERGELY ATTILA

Vidékfejlesztési Agrármérnöki Szak

Székeljudvarhely

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Székelyudvarhelyi Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnöki Szak

**A homoródabásfalvi Ilona-völgye Közbirtokosság
jövedelmezőségének vizsgálata**

Belső konzulens:

Dr. Hollósy Zsolt

egyetemi docens

Készítette:

Gergely Attila

PLV26B

tagozat (levelező)

Intézet/Tanszék:

Székelyudvarhelyi Egyetemi

Központ

Székelyudvarhely

2023

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	4
2.	Homoródabásfalva bemutatása	5
3.	Közbirtokosságok Székelyföldön és Abásfalván	7
3.1.	Az abásfalvi közbirtokosság eredete	9
3.2.	Erdőkitermelés Abásfalván	13
3.3.	Juhtenyésztés Abásfalván	14
4.	Szakirodalmi áttekintés	16
5.	A közbirtokosság gazdasági áttekintése a 2019-2021-es évre vonatkozóan	17
6.	A kutatás menete	22
7.	Kutatási kérdések, hipotézisek	23
7.1.	A jövedelmezőség vizsgálata 2019-2021- es periódusra nézve	23
7.1.1.	SWOT- analízis	25
7.1.2.	Interjúk kiértékelése	26
8.	A kutatás kiértékelése, észrevételeim	28
9.	Összegzés,	30
10.	Mellékletek	31
11.	Irodalomjegyzék	35
11.1.	Ábrajegyzék	35
11.2.	Táblajegyzék	35

1. Bevezetés

Szakdolgozatomban a Homoródabásfalvi Ilona- völgye Közbirtokosság jövedelmezőségének vizsgálatát célzom meg, a 2019-2021-es évekre vonatkozóan. A választott téma rávilágít arra, hogy miként működik egy Hargita megyei székely falu közbirtokossága napjainkban, illetve a fő cél az, hogy ez mennyire jövedelmező, avagy sem. Ahhoz, hogy pontos képet kapjunk a közbirtokosság jelenéről fontos, hogy megismerjük annak múltját, alapítását, illetve működését. Ehhez szükség lesz Homoródabásfalva földrajzi elhelyezkedésének pontos ismeretére, a vidék főbb adottságainak tárgyalására, valamint az ott élő közösség bemutatása interjúk által. Miután képet kaptunk a faluról, illetve a szervezetről következhet a fő cél, a jövedelmezőség vizsgálata. A jövedelmezőséget a közbirtokosság három fő gazdasági tevékenysége, az állattenyésztés, az erdőkitermelés, illetve a pályázati pénzek felhasználása, esetében fogom vizsgálni.

Témám indoklásaként, elsőként azt emelném ki, hogy mindig is foglalkoztatott ez a fajta tevékenysége a székely falvaknak, konkrétan a közbirtokosságok szerveződése. Választásom azért esett Homoródabásfalvára, mert sokáig voltam a falu állandó lakosa, több szállal is fűződöm a településhez, részt veszek a falu mindennapjaiban. Mivel személy szerint is tagsági joggal rendelkezem a Homoródabásfalvi Ilona- völgye Közbirtokosságban, így számomra még többet jelent ebben a témában történő kutatás, vizsgálódás. Hosszú távú céljaim közt szerepel a közbirtokosságon belüli szerepvállalás, így még inkább szükségét érzem, hogy pontos képet kapjak e szervezet gazdasági tevékenységéről. Reményeim szerint megértem és hitelesen be tudom mutatni a közbirtokosság működését úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból. A szakdolgozat segítségével megfogalmazom javaslataimat, észrevételeimet, hogy más közbirtokosságoknak is segíteni tudjak ezzel.

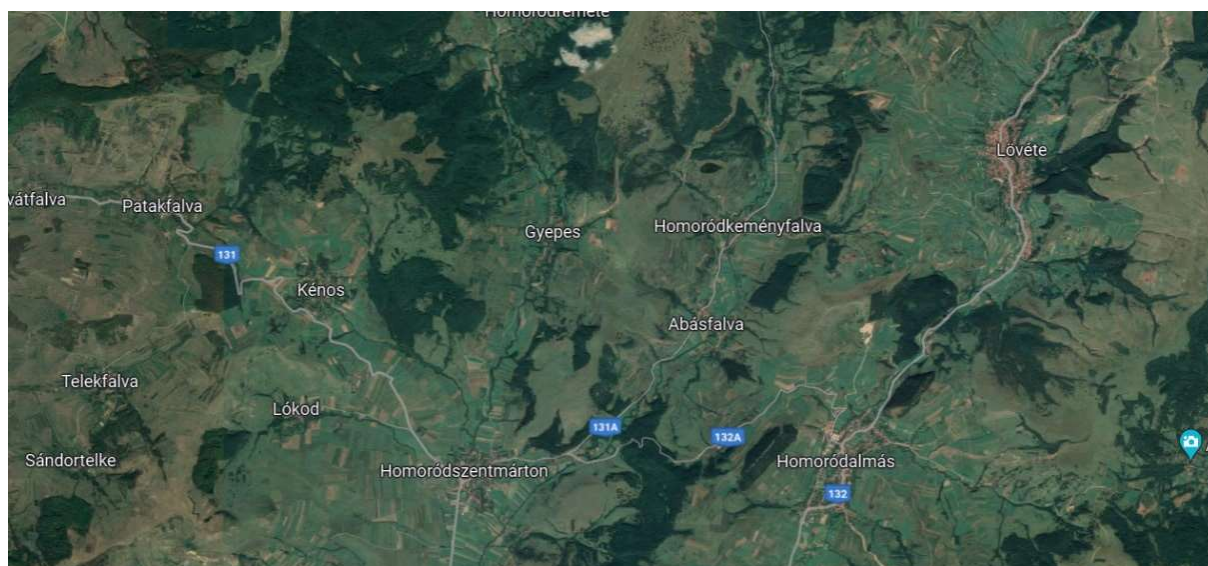
Románia 32 éve vált demokratikus állammá, így az országra vonatkozó földtörvények körülbelül 20 éve szabályozzák a területekkel való gazdálkodást. Mivel a közbirtokosság földterületeit a rendszerváltást követően visszakapta, újból aktuálissá vált a velük való tudatos gazdálkodás vizsgálata. A 2019-2021-es évekre vonatkozó pályázati pénzek felhasználásának vizsgálatából kiderülhet számunkra, hogy mennyire volt hatékony és átlátható a pályázatokból származó anyagi támogatás felhasználása. Ennek vizsgálata előrevetíti számunkra, hogy mire kell odafigyelnünk a következő, 2023-2027 közötti pályázati ciklusban kiírt, megpályázható anyagi támogatások igénylésénél. Az utóbbi időben nagyon megemelkedett a faanyag, illetve a tűzifa ára.

Mivel a közbirtokosság fő tevékenysége az erdőkitermelés, valamint a fa értékesítése aktuális kérdést vet fel az, hogy vajon mennyire jövedelmezően képes gazdálkodni ezen a téren.

A Homoródabásfalvi Ilona- völgye közbirtokosság állami intézményektől független és önellátó tevékenységet végez. Fontos, hogy megőrizze az anyagi stabilitását, ellenkező esetben a szervezet megszűnik vagy fizetéseképtelenné válik. Azért vizsgálom a közbirtokosság jövedelmezőségét, hogy megtaláljam az esetleges hiányosságokat, javaslatokat fogalmazzak meg a jövőre nézve. Azt szeretném, hogy Abásfalva a jövőben is rendelkezzen egy anyagilag stabil szervezettel, amely képes lesz segíteni, támogatni a helyi lakosokat karitatív tevékenységek által.

2. Homoródabásfalva bemutatása

Homoródabásfalva, Székelyföldön, Hargita megyében található. Homoródszentmártontól 4 kilométerre északkeletre a Nagy-Homoród völgyében fekszik. Szomszédja nyugat felől Gyepes, északon Homoródkeményfalva, keleten Homoródalmás. E négy falu gyűrűjében az Ilona-völgyében helyezkedik el Homoródabásfalva. Közbirtokossága is erről kapta a nevét. Legmagasabb pontja a Homoródalmás fölé magasodó Nagy- Mál oldal, ami körülbelül 600 méter magas. A Nagy- Mállal szemben fekszik a Zsuvá- tető, amely legelőként funkcionál. A falut és az egész Ilona- völgyet átszeli a Nagy- Homoród folyó, amely a Hargita hegyből ered és 59 km hosszan szeli át a Homoród mentét. E folyóvíznek és a falut körülvevő legelőknek köszönheti Abásfalva a kiváló állattenyésztési lehetőségeit, úgy a múltban, mint a jelenben.

1. ábra: Homoródabásfalva elhelyezkedése

Forrás: Saját szerkesztés, Google Maps segítségével

A település egyik legkorábbi leírója Jánosfalvi Sándor István a 19. század közepén a következőket jegyezte föl: "Abásfalva ma mintegy 60 gazdából álló kis falu, melynek csak igen szűk s az is nem igen jó határa vagyon, és mégis olyan jól bírja magát, mint egy jó kosár méh, mely tele mézzel. Oka pedig ennek a vas szorgalom, némi részben szerencsés helyzetetés és ehhez használó okos gazdálkodás. Közel lakván a havasokhoz, ottan szénatermő, s a legelőhelyekkel bírnak, s juhokat tartanak, melyekből nemcsak élnek, pénzeznek, ruházkodnak, hanem sovány földeiket is termékenységre kényszerítik. Falujok már kétszer csaknem teljesen leégett és mégsem látatik meg rajtok ez sem, sőt gyönyörű erdeikben sem, mert ezt úgy tűzifára, mint építésre is okosan használják, midőn sok-sok faluk lelketelen ostobasággal pusztítják saját eredjüket." (Janosfalvi, 2003)

Az itteni lakosok anyagi állapotára a Székelyföld leírója, Orbán Balázs is kitér: "E kis falu igen csinos; lakói jóllétnek örülnek, mit a nagy mérvű juhtenyésztésnek köszönhetnek; azért mondják, hogy bárányszászkor az abásfalviakkal nemigen lehet beszélni." (Orbán, 1982)

A kis történeti áttekintés után, lássuk az aktuális helyzetet, helyi adatok szerint Abásfalva lakossága 2015-ben 262 személy (ebből 124 székely-magyar, a többi roma nemzetiségű). A falu lakosságának több mint 90%-a unitárius vallású, temploma unitárius. A vallás mellett a falu másik megtartó ereje a közbirtokosság.

3. Közbirtokosságok Székelyföldön és Abásfalván

Évszázadokkal ezelőtt, Székelyföld legnagyobb részét erdők borították. A székely gazdák az állatok legeltetésére közös erdőirtásba kezdtek, amiket védelmeztek, illetve fenntartottak. Ezen területeket természetes határokkal jelölték meg és községek szerint „tízesekbe” osztották fel. Ezek az úgynevezett tízesek mai szóval élve gazdasági tömörülések voltak, amelyeket az adott közösség lakosai védelmeztek és használtak. Ezek a tízesek alakultak át gazdasági érdekek miatt közbirtokosságokká, viszont sok helyen a nagy távolság miatt erre nem volt lehetőség és azt közösségi vagyonba vették. Lényegében a közbirtokossági és a közösségi vagyon hasonló célokat szolgált, összetömörítve a gazdák erdős, legelő birtokait. Székelyföldön a közös birtokokat nem csak a szabad székelyek, hanem a földesurak, illetve azok úrbéresei is használhatták. Az, hogy mekkora terület volt a közbirtokosságé, arányosan felosztották a földesúr, illetve az úrbéresék között, és az ezekből megmaradt területek képezték a köz birtokát. Annak ellenére, hogy ezek a birtokok vegyes használatúak voltak, nem változott a közbirtokossági jellege. Mindez azt bizonyítja, hogy a közbirtokosságokban való részesedési jog magántulajdonon alapult, nem a község vagyona képezte a közbirtokosság területeit, hanem épp ellenkezőleg, a birtokosságok adománya által tudta sokszor egy közösség fedezni a kiadásait. Az ilyen adományok véglegessé váltak, így szerezve a község szükséges területet, úthelyet vagy bármilyen más közösségi terület magának, ezen adományokat a törvények szavatolták.

A többi közbirtokossághoz képest a székelyföldi közbirtokosságok gazdasági szempontból nagyobb jelentőséggel bírtak, ugyanis is a gyenge termőtalaj, illetve az elhelyezkedés okán még jobban rá voltak utalva a gazdák a közösségi birtokok használatára. Ezt a helyzetet súlyosbították azok az agrártörvények, amelyeket a román hatalom hozott meg 1920 után, amely értelmében rengeteg erdőt és legelőt vettek el, a lehető legkevesebbet hagyva meg a tulajdonosnak, és a legtöbbet megszerezve az államnak, illetve a román közösségeknek. Ezen területeket 1991-2015 közötti visszaszolgáltatási perekből kaphatták vissza a közbirtokosságok, több-kevesebb sikerrel.

A székelyföldi birtokok eredete az ősfoglalás jogán alapult, nem királyi adományként, ahogy a nagy Magyarország területén lévő többi birtokra jellemző volt. Mivel a székely birtokok ősi megszerzése régebbi, mint a királyi hatalom eredete, ezért a birtokok nem szállnak vissza a királyi birtokrendszerbe. A székely birtokokat kizárólag szabad székelyeknek adhatták el és csak szabad székelyek örökölhettek. Ez az öröklési forma megmaradt egészen az osztrák magánjog

kihirdetéséig. A magasan fekvő erdőket és havasokat egy vagy több község birtokosai együtt foglalták el közös használat céljából, közös gazdasági célokból kifolyólag. Értem ez alatt a közös legeltetést és az állandó védelmet ezen területekre.

Székelyföldön sok községben a közbirtokosság „tízesből” fejlődött. Ezek a „tízesek” azt jelentik, hogy egy közösségen belül legközelebb egymáshoz eső lakók használták közös gazdaság céljából az erdőket, havasokat. Ezen „tízesek” tagjai tűzi és épületfa illetményt osztottak ki egymás között, közösen fogadtak pásztort a legelőkre, közösen fogadták el a legeltetés szabályait, gondoskodtak tenyészállatok beszerzéséről és a nem használt legelőket bérbe adták, a bért pedig maguk között elosztották. Ezek a „tízesek” a XVII. században a hatékonyabb gazdálkodás, illetve a hatékonyabb területvédelem érdekében közös birtokosságokba tömörültek. Az 1868-as közbirtokosságokat szabályozó törvények értelmében kimondták, hogy a közbirtokosság jogi képviselőjét a község előjárói látták el, majd az 1898-as törvény azt is kimondta, hogy a közös birtok együttesen el nem adható, csak a közös jövedelem osztható szét. A fenti törvények azt bizonyítják, hogy a közbirtokossági birtokokban való jog magántulajdon. Nem a község vagyonából fejlődött ki a közbirtokossági birtok, hanem a közbirtokosság adott át területet a községnek, ezáltal segítve az adott közösségi terhet. A Székelyföldön található közbirtokosságok gazdasági és megélhetési szempontból sokkal hangsúlyosabbak az ország más területein található közbirtokosságokhoz képest, mivel itt a talaj nem annyira termékeny, így jobb odafigyelést igényel a vele való gazdálkodás. A közbirtokosságok az 1898: XIX. törvénykönyv utasításai szerint működtek, egészen 1920-ig, amikor a román állam Székelyföldre is kiterjeszti az 1910-ből származó erdőtörvényét, amely teljesen új alapra helyezi az összes közbirtokosság vagyongazdálkodását, illetve működési szabályozását. Ez a törvény szembe megy mindazzal, amit a magyar törvények képviseltek évszázadokon keresztül, ugyanis a román erdészeti hatóság felügyelete alá kerülnek a közbirtokosságok erdői, illetve az azokat vezető személyek az illetékes járásbíró felügyelete alá kerülnek. A székely közbirtokosságok végső megsemmisítése az 1935-ös nemzeti szövetkezeti törvény által valósult meg, amikor teljes állami felügyelet alá vonták a vagyonukat.

„A székelységnek ezen ősfoglalástól kialakult gazdasági vagyonszövetségét a történelem folyamán soha senki alapjában és lényegében meg nem támadta, nagyon természetes tehát, hogy a volt magyar államhatalom is mindig elismerte és tiszteletben tartotta a székelységnek ezen ősrégi jogait és vagyonszövetségét.” (Kolumbán, 2019)

A magyar állásponttal ellenkező felfogást tapasztalhatunk a román kormány részéről, mivel azt látjuk, hogy az állami hatalomátvétel után folyamatosan csorbítják a közbirtokosságok

vagyonát és jogkörét különböző törvényekkel és rendeletekkel. Ezen törvények odáig vezetnek, hogy az illetékes járásbíróság akár le is válthatja az adott közbirtokosság törvényesen megválasztott vezetőit és „ügyvivő” vezetőséget nevez ki a saját apparátusából.

A közbirtokosságok vagyonának államosítását az 1948-ban kiadott alkotmány szabályozza, amely kimondja, hogy az összes termelő eszköz az állam tulajdonát képezi. Ebbe beletartoznak az erdők is, illetve az addig magán kézben levő termelőeszközök. Ezt a törvényt kiterjesztik a magán kézben lévő ingatlanokra is. Amikor érvénybe léptek ezek a törvények a székely közbirtokosságok elvesztették vagyonuk nagy részét és bevételi forrás nélkül maradtak. Ezzel ellehetetlenítve a közbirtokosságok további működését.

Az államosított területeket az 1991- 2015 közötti időszakra tehetjük. Kezdetben a '90-es évek elején a visszaszolgáltató földtörvények sok nehézséggel jártak. A reprivatizáció kezdetén a földtörvény nem tesz említést a mezőgazdasági szövetkezetek eszközeinek a visszaszolgáltatásáról. Ez a lépés ahhoz vezet, hogy a gépek (traktorok, mezőgazdasági eszközök) az állam tulajdonában maradnak, míg a föld visszakerült a tulajdonosokhoz. Így a mezőgazdaság fejlődése nem tudott megindulni. Végül 1998-ban a román parlament két háza jóváhagyta a termőföldek és az erdők tulajdonának részleges visszaállítását. Székelyföldi viszonylatban ez a lépés azért nevezhető fontosnak, mert tisztázni próbálta az erdők tulajdonjogának kérdéskörét, hiszen sok közösségnek ez jelentette a bevételi forrást. Az erdők esetében a közbirtokosságok is érdekeltnek voltak a visszaszolgáltatásokban. A visszaszolgáltatások után is az erdőket egységes egészként kellett tekinteni, ugyanúgy vonatkoztak az erdészeti jogszabályok, mint a állami erdőkre. A jogszabály biztosítja az erdők mellett a mezőgazdasági területek, legelők, kaszálók visszaszolgáltatását, amely lehetőséggel a székelyföldi közbirtokosságok is éltek és 2000-től napjainkig ezen területeken folytatnak gazdasági tevékenységeket.

3.1. Az abásfalvi közbirtokosság eredete

A székelyföldi közbirtokosságokhoz hasonlóan az abásfalvi közbirtokosság is hasonló folyamatoknak volt részese a történelem során. Az alábbi képen látható 1895-ből származó térkép az abásfalvi közbirtokosság legrégebbi fennmaradt írásos dokumentuma. (2. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság 1895-ös területei) Ehhez hasonló térképpel a környéken levő közbirtokosságok egyike sem rendelkezik. Ha jobban megvizsgáljuk ezt a térképet és összehasonlítjuk a közbirtokosság mai területével láthatjuk, hogy ugyanazokkal a területekkel rendelkezik ma is, mint régen, csak a térkép jelmagyarázata lett román nyelvű. Romániában a közbirtokosságok alapítására nincsenek külön törvények, hanem az egyesületi és alapítványi törvényekre hivatkoznak. Mint a

többi közbirtokosságokat úgy az abásfalvit is a 2000-es évi 26-os romániai kormányrendelet szabályozza. Ez a kormányrendelet kimondja, hogy ezek a szervezetek nem lehetnek profit orientáltak, tehát nem gazdasági tevékenység céljából jönnek létre. Amennyiben végeznek ilyen gazdasági tevékenységet az csak melléktevékenységként lehetséges. Az közbirtokosság alapításához szükséges az alapító okirat, amely szavatolja a közbirtokosság jogi helyzetét, illetve belső rendszabályzatát (statútum).

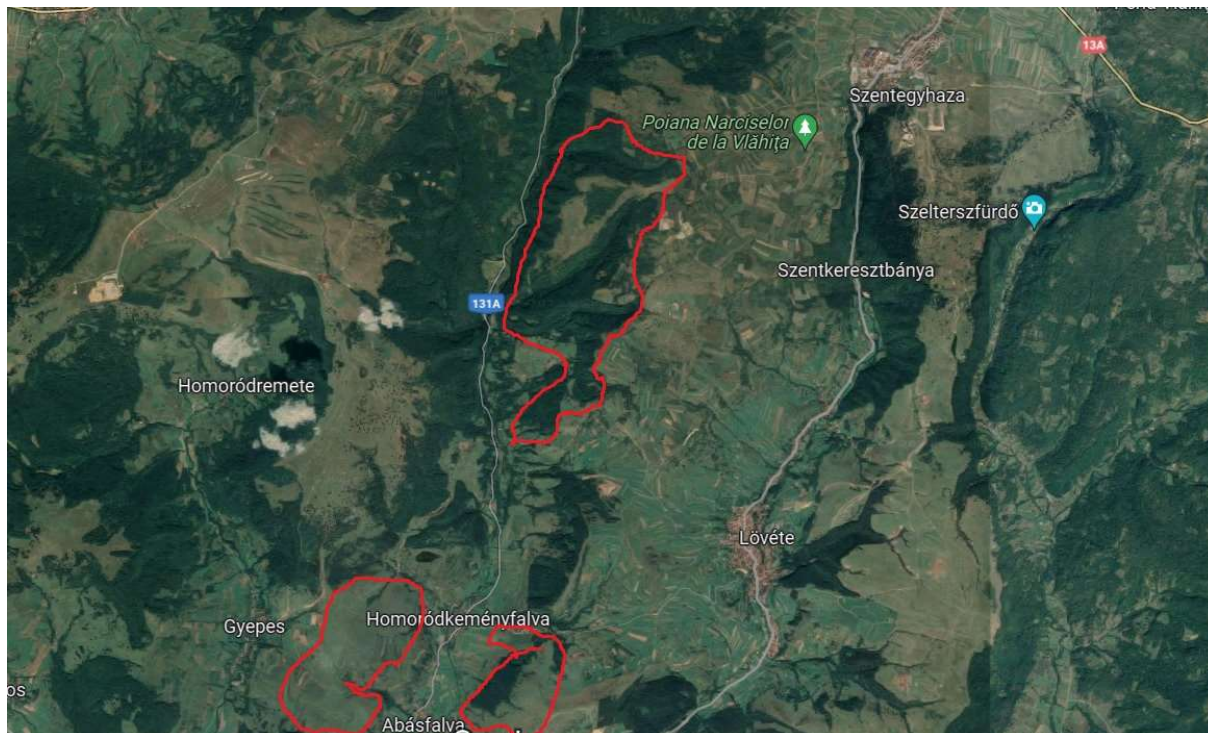
2. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság 1895-ös területei

Forrás: saját fénykép

Az abásfalvi közbirtokosság egy civil szervezet, melynek célja a tagok gazdasági és társadalmi érdekeinek képviselete és védelme. A közbirtokosság főként a fölhasználók érdekeit szolgálja, azonban más területeken is fejlesztéseket, közös beruházásokat és programok szervez. Az Ilona- Völgye Közbirtokosság a Hargita megyei Abásfalván működik, ahol jelentős földterületek tartoznak a tagokhoz. A szervezet az itt élő gazdák összefogásával jött létre, és azóta számos szakmai rendezvényt, tanácskozást, valamint közösségi akciót szervezett. Az abásfalvi közbirtokosság kiemelkedő a helyi gazdaság fejlesztésében, a vidék életminőségének javításában, valamint az összetartozás érzésének erősítésében. A 2000-ben alapított Homoródabásfalvi Ilona-völgye Közbirtokosságot Márton Mózes, Zsombori Balázs és Gergely Lajos alapították. Első lépésként visszaszerezték a román államtól az államosított földterületeket és legelőket, 78 taggal elindították a ma is működő közbirtokosságot. Az abásfalvi közbirtokosság mindenkor elnökét és vezető tanácsát a szavazati joggal rendelkező tagok választják meg négy évre. A jelenlegi elnök, Márton Mózes 2000 óta van hivatalban, újraválasztva 2022-ben volt, mandátuma 2026-ig szól. A vezető tanácsba tartozik az elnök, az alelnök, a pénztáros, a jegyző, illetve a legelőfelelős. A közbirtokosság még kapcsolatban áll külső személyekkel, mint például a könyvelő, a két felügyelő cenzor, akik szintén a tagok közül kerülnek ki. A szervezet tevékenysége két pillérre tagolódik, nonprofit, illetve profitáló tevékenységek. A nonprofit tevékenysége a különböző célokra történő adományozásban nyilvánul meg, amelyekre a későbbiekben kitérek. A gazdasági tevékenység egyik legfőbb ágazata a fakitermelés, amely egy magánerdészet üzemterve alapján történik. A másik gazdasági tevékenység, amellyel a szervezet foglalkozik komplexebb, mivel magába foglalja az állattenyésztést, illetve a hozzá kapcsolódó Európai Unió mezőgazdasági támogatásokat. Ez utóbbi tevékenység folytán a szervezet kapcsolatban áll különböző pályázati vállalkozásokkal, legelőkarbantartó vállalkozásokkal, illetve az állatállományt megőrző személyekkel. Ezek mellett a közbirtokosság még dolgozik külső magánvállalkozókkal, illetve napszámosokat is foglalkoztat.

Az alapító okiratból kiindulva a közbirtokosságot egy rendkívül zárt közösségnek tartom, ahová új tag felvételére nincs lehetőség. A jelenlegi tagok kivétel nélkül a közbirtokosság alapítóinak leszármazottai. A közbirtokosságon belül jelen levő részüket arányjogoknak nevezzük. Az 1930 november 20-án kelt dokumentumban vannak tisztázva a tagok jogainak helyzete, jelen állás szerint ma 132 tagot számlál a közbirtokosság. A közbirtokosság tagjainak arányjogai teszik ki a szervezet összes arányjogait. Minél több arányjoggal rendelkezik egy tag, annál nagyobb befolyása van a közösségen belül, illetve annál több jutalékban részesül. Az arányjogoknak ott van fontos szerepe a közbirtokosságon belül, hogy minden évben az év végi közgyűlésen a jogokat átkonvertálják pénzben mérhető számokká és ha a vezetőség jól gazdálkodott az adott évben, akkor minden tag pénzjutalékban részesül.

A közbirtokosság területe a falutól körülbelül 3-10 km-re terjed, Homoródfürdő irányába, az Ilona- völgyében. A területet középen elválasztja a Nagy- Homoród folyó, a víztől nyugatra a gyepesi birtokok határáig tartanak az abásfalvi területek, attól keletre a lövétei határig terjednek. Déli irányból a homoródkeményfalvi birtokok területei határolják, míg az északi részen a Homoródfürdőhöz tartozó földterületek. Számokban kifejezve a közbirtokossághoz tartozó területek 764 hektár, ebből 421 legelő, illetve 343 erdő. Ezen területeket használja a közbirtokosság a gazdasági tevékenységeiben.

3. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság jelenlegi területei

Forrás: Saját szerkesztés a Google Maps segítségével

A közbirtokosság gazdasági tevékenysége általában az adott területen található közös vagyontárgyak (például föld, erdő) kezelése és hasznosítása, valamint az abból származó bevételek felosztása és elosztása a tagok között. A közös vagyon kezelése és hasznosítása általában a tagok közgyűlésének döntései alapján történik. A közgyűlés meghatározza a vagyon felhasználásának és kezelésének szabályait, valamint a felmerült költségek megosztásának módját. A közgyűlés által meghatározott döntések alapján a közös vagyon bérbeadása, értékesítése, illetve más formában történő hasznosítása is lehetséges. A közös vagyon hasznosításából származó bevételek általában a tagok közötti arányos elosztás alapján kerülnek felosztásra az arányjogok szerint. A felmerült költségek (pl. a közös vagyon karbantartása, adók) levonása után az így keletkezett nyereség a tagok között kerül felosztásra. Fontos megjegyezni, hogy a közbirtokosság gazdasági

tevékenysége szabályozott és ellenőrzött tevékenység, amelynek végzésére bizonyos erre jogszabályok vonatkoznak. Az abásfalvi közbirtokosságnak, gazdasági szempontból, a legfőbb bevételi forrását elsősorban a fakitermelés jelenti, amelyet a fent említett 343 hektár erdős területen valósítanak meg. A másik fontos bevételi forrását az állatállomány, illetve a hozzá tartozó 421 hektár legelő adja. (3. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság jelenlegi területei) Ehhez kapcsolódik a föld alapú támogatásból származó jövedelem. Ezek a tényezők határozzák meg az abásfalvi közbirtokosság gazdasági tevékenységét, amelynek jövedelmezőségét a későbbiekben fogom vizsgálni.

3.2. Erdőkitermelés Abásfalván

Az abásfalvi közbirtokosság területén végzett fakitermelés a tagsági erdők gazdasági hasznosítását jelenti, és a közbirtokossági tagok számára fontos megélhetési forrást jelent. Az abásfalvi erdőkben a leggyakoribb fajok közé tartozik „a lucfenyő (*Picea abies*), a vörösfenyő (*Pinus sylvestris*), a bükk (*Fagus sylvatica*), a tölgy (*Quercus robur*)” (Kádár & Pál-Antal, 2002). Az erdészeti munkákat a homoródszentmártoni magánerdészet végzi, Fodor Gyula erdőmérnök vezetésével. Az erdészeti munkák elvégzésére kizárólag az erdészetek jogosultak, ezért volt szükség egy hosszútávú szerződéskötésre a szentmártoni magánerdészettel. A szerződés magába foglalja az erdők megőrzését, a fakitermelés időszakát, illetve az erdő fenntarthatóságát. A fakitermelést a közbirtokosság végzi vagy végezteti az erdészet felügyeletével, illetve engedélyével. Fontos megjegyezni, hogy az abásfalvi közbirtokosság fakitermelése során az erdők megőrzése is fontos szempont. Az erdőgazdálkodóknak gondoskodniuk kell az erdők fenntartható használatáról, a megfelelő erdészeti módszerek alkalmazásáról és a faállomány folyamatos megújításáról, hogy a jövő generációi is élvezhessék az erdők kínálta előnyöket. A közbirtokosság erdeiben található olyan terület is, amely természetvédelem alatt áll. Ez körülbelül 50 hektárt foglal magába a teljes erdőterületből. Ezen terület csendzónás besorolásba tartozik, amelyen nem folytatható legalább 10 évig semmiféle gazdasági tevékenység. Az abásfalvi erdők gazdasági jelentősége kiemelkedő, mivel az erdők a térség fontos gazdasági ágazatai közé tartoznak. Az erdők számos olyan árucikket termelnek, mint például faanyag, valamint különböző fa alapú termékek, amelyek széles körben felhasználásra kerülnek a gazdaságban és a mindennapi életben.

A közbirtokossági erdők használata ma is fontos szerepet tölt be a vidéki közösségek életében. Az erdők által termelt faanyagot például továbbra is tüzelőanyagként, építőanyagként használják fel. Emellett az erdők szolgálnak a helyi turizmus fejlesztésére is, hiszen számos lehetőség nyílik a természetjárásra, vadászatra, és egyéb szabadidős tevékenységekre. Fontos megemlíteni, hogy a közbirtokossági erdők használata során a fenntartható erdőgazdálkodásra

nagy hangsúlyt kell helyezni, hogy a területek természeti erőforrásai hosszú távon megmaradjanak. Ennek érdekében a közbirtokosságoknak rendszeresen gondoskodniuk kell az erdők megfelelő ápolásáról, az erdőtelepítésről és a faállomány fenntartható használatáról. Emellett a közbirtokossági erdők használata során figyelembe kell venni a környezetvédelmi szempontokat is, és gondoskodni kell arról, hogy az erdőgazdálkodás ne károsítsa az élővilágot és az erdő ökológiai egyensúlyát.

3.3. Juhtenyésztés Abásfalván

Az abásfalvi közbirtokosság egy olyan szerencsés helyzetben van a többi közbirtokosságokhoz képest, hogy nagy, 421 hektár legelővel rendelkezik. Ezt leghatékonyabban úgy tudja kihasználni, hogy területalapú támogatást igényel rá, amelyhez szükségesek az állatok, amelyekkel lefedik a területet. A közbirtokosság nem rendelkezik saját juhállománnyal, de a tagságnak megvan a szükséges állatállománya, így minden év tavaszán a juhtartó gazdák kötnek egy bérbeadási szerződést a közbirtokossággal, hogy az ingyen és bérmentve megőrzi a juhokat, cserébe a közbirtokosság lefedi ezen állatokkal a legelőit. A juhtenyésztés hosszú évszázadok óta jelentős szerepet tölt be a székelyföldi gazdaságban, és ma is fontos ágazata a vidéki életnek, ez alól az abásfalvi gazdák sem kivételek. Az abásfalvi közbirtokosság állatállományát a cigája juhok alkotják. Tenyésztési szempontból a juhok legeltetése két részre osztható. Az első rész húsvét napjától az első havazásig tart, amikor a juhokat egy megbízott pásztor legelteti a közbirtokosság legelőin. A másik periódus az első havazástól húsvétig tart, amikor a gazdák saját portáikon telelik ki állataikat. A juhok táplálkozása is ehhez a két periódushoz kapcsolható, általában a helyi növényzettel táplálják, például a legelőkön található fűfélékkel, de a juhokat takarmányozzák is az év hidegebb hónapjaiban. A takarmányok általában szénából, silóból és gabonából állnak. A székelyföldi juhtenyésztés a helyi gazdaságban és kultúrában is jelentős szerepet játszik. A juhok tejéből készült sajtok, valamint a hús és a gyapjú fontos termékek a helyi élelmiszer- és textiliparban. Emellett a juhok és a juhtenyésztés is szerves részét képezi az abásfalvi hagyományoknak és kultúrának, amelyek az évszázadok során kialakultak a térségben.

A közbirtokossági legelők hagyományosan fontos szerepet játszanak a juhtenyésztésben, különösen a hegyvidéki területeken. A juhok legeltetése a hegyekben lehetővé teszi számukra a természetes táplálkozást, és ezáltal hozzájárul a juhok egészségéhez és jó állapotához. A közbirtokossági legelők a helyi közösségek által használt közös földterületek, amelyeket általában nem lehet magántulajdonba venni. A juhok legeltetése a közbirtokossági legelőkön azonban szabályozott keretek között történik. Az állatok legelőidőt kapnak, amelyet általában az évszakok

és az időjárás figyelembevételével határoznak meg. A juhok legeltetése során fontos, hogy ne túlterheljék a területet, és ne okozzanak károkat a növényzetnek.

A juhtenyésztés számára a legmegfelelőbb legelőterületek általában a hegyvidéki területeken találhatóak, ahol a gazdálkodás más formái korlátozottak lehetnek. A juhok a legtöbb esetben jól alkalmazkodnak a helyi klímához és életkörülményekhez, és a természetes legelőkön található növényekkel táplálkoznak, például fűfélékkel és gyógynövényekkel. A juhtenyésztés és a közbirtokossági legelők a székelyföldi gazdaság és életmód fontos elemei, amelyeket a helyi közösségek évszázadokon keresztül ápolnak és védenek.

A közbirtokosság kizárólag a cigája juh fajta tenyésztésével fedi le a területeit. A cigája juhok egy speciális faj, amelyeket a Kárpátok és az Alpok közötti területeken tenyésztettek, többek között Székelyföldön is. Ezek a juhok azért is különlegesek, mert a hagyományos juhajtakkal szemben nem csak az élelmiszerek (tej, hús) előállítására használják őket, hanem gyapjuk is rendkívül értékes. „A cigája juhok általában kisebb termetűek, mint más juhajták, testük általában hosszú és keskeny. Az általuk termelt gyapjú szálai vékonyabbak, hosszabbak és simábbak, mint a hagyományos juhajtáké.” (Ivanov, 1951) A cigája juhok gyapjából készült anyagokat hagyományosan a helyi kézművesek használják, és nagyon értékesek a különféle textilipari termékek, például szőnyegek és takarók készítéséhez. A cigája juhokat a természettel összhangban tartják, a hegyvidéki területeken legeltetik őket, ahol a természetes táplálkozás mellett mozgásszabadságot is biztosítanak számukra. A cigája juhokat nem csak gazdasági szempontból fontosak Abásfalvának, hanem kulturális értéként is számon tartják őket. A cigája juhok hagyományosan a helyi juhászok és gazdák szimbólumává váltak, és fontosak a helyi kultúrában és hagyományokban is.

4. Szakirodalmi áttekintés

A szakdolgozatom témájaként szolgáló abásfalvi közbirtokosság leírásában, teljes mértékben a Kolumbán Tibor által összeállított könyv jelenti a legfőbb kiindulási pontot. Ezen irodalmi mű alapján írtam a székely tízesekről, akik „önigazgatási hagyománnyal és változó mértékű önállósággal rendelkező településrészek. Települési, társadalmi, önkormányzati egység.” (Kolumbán, 2019) A székely tízesekből alakultak ki a mai értelemben vett falvak és városok, ezen társulásoknak lehettek önálló földjeik kaszálók, legelői, pénzei és intézményei. Minden tízes védelmezte saját birtokát és innen maradt fenn a ma is létező közbirtokosság alapja. Szintén ebben a műben találhatjuk a székelyföldi közbirtokosságok eredetének leírását, amely alapjául szolgált az abásfalvi közbirtokosság megalapításának is. A székelyföldi közbirtokosságok jövőképeként, fejlődési stratégiájaként Kolumbán megjegyzi, hogy a „legfontosabb feladat a Közbirtokossági törvény megjelenésének szorgalmazása” (Kolumbán, 2019), ugyanis még nincsen egy önálló közbirtokosságokat szabályozó törvény, így mindkét fél, a közbirtokosságok és az adóhivatal is sajátosan értelmezik a törvényeket, ami sok ellentmondást és akár törvényteleniséget is szülhet. Fontos a közbirtokosság hosszútávú fennmaradása szempontjából a folyamatosság, bizalom a tagság és a vezetőség között, a lelkiismeretesség, tisztába legyenek azzal, hogy egy egész közösség vagyonát bízták rájuk.

Az abásfalvi közbirtokosság egyik fontos gazdasági ágazata a juhtenyésztésben nyilvánul meg, mégpedig a cigája juhok tenyésztésében, tartásában. „A jó testalkatú cigája törzse hengeres, háta egyenes, marja alacsony és legömbölyített.” (Ivanov, 1951) Ezen állatok tartásában lényeges a legeltetés, ugyanis gazdasági szempontból olcsóbbá teszi a juhok tartását. A legeltetést figyelembe véve Ivanov szerint az erdei legeltetés nem túl kedvező az állatok számára, mivel „sok olyan növény is akad, amely ártalmas és mérgező a juhra.” (Ivanov, 1951) Ezzel az állítással szemben az abásfalvi juhok nagyon jól érzik magukat az erdei legelőn, mivel a közbirtokosság nagyterületű legelővel rendelkezik ilyen területeken.

Székelyföld jellegzetes hegyvidéki tájai többnyire erdővel borítottak és az erdők kitermelése hagyományosan fontos gazdasági tevékenység volt a régiókban. Az abásfalvi közbirtokosság erdeinek kitermelése ma is jelentős gazdasági tevékenység, amely fontos szerepet játszik a helyi gazdaságban. „Az erdőgazdálkodás fontos szerepet játszik az erdők fenntarthatóságában, valamint az erdők védelmében.” (Kádár & Pál-Antal, 2002) Az abásfalvi közbirtokosság stratégiai célja is megegyezik a szerzőpáros meglátásával, hiszen a szervezet

hosszútávú céljai közt szerepel az erdőgazdálkodási terv betartása, az erdők védelme és a túlzott kitermelés visszaszorítása.

5. A közbirtokosság gazdasági áttekintése a 2019-2021-es évre vonatkozóan

A Homoródabásfalvi Ilona- Völgye Közbirtokosság gazdasági áttekintését a legpontosabb módon a szervezet főkönyvelőjétől, Benedek Magdolnától kaptam meg. Ezen adatok megszerzése érdekében több alkalommal is találkoztam a könyvelőnővel, aki rendelkezésemre bocsájtotta a közbirtokosság könyvelési dokumentumait, ezen belül a mérleget. A mérleg „a szervezet eszközeit és forrásait, december 31-én meglevő állományának az értékét és a gazdasági tevékenység realizált pénzügyi eredményét tartalmazó kimutatás. A mérleg minden esetben kétoldalú kimutatás. A mérleg bal oldalán levő tételeket aktíváknak (eszközöknek), a jobb oldalán levőket passzíváknak (forrásoknak) nevezik. A két oldal végösszegének egyenlőnek kell lennie.” (Brüll , 1987) Ezen adatok megszerzése után készítettem egy összesítő táblázatot a fontosabb bevételekről, kiadásokról és a vagyoni helyzetről. Ezen összesítőket három fő vonal szerint elemzem: bevétel és költségelemzés, vagyoni helyzet elemzése, illetve a jövőbeli tervek.

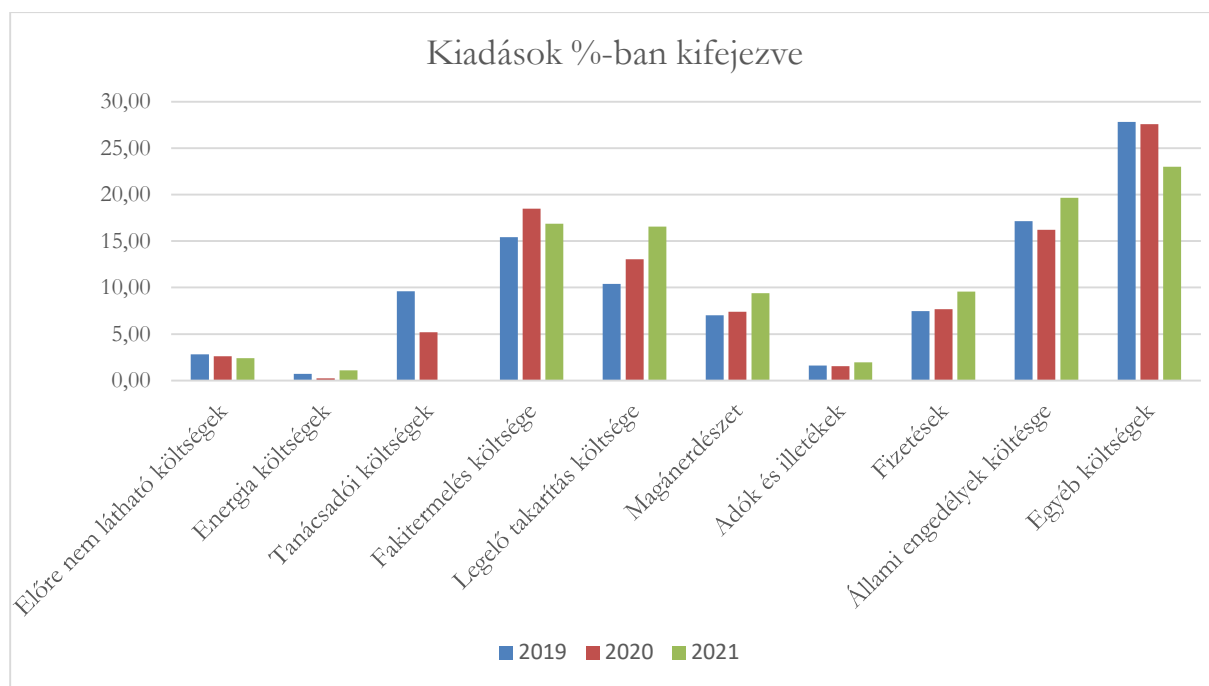
1. táblázat: A közbirtokosság kiadásai 2019-2021-es periódusban

Költségek * a jelzett számok lejjben értendők	2019	2020	2021
Előre nem látható költségek	19675,56	18964,06	14330,93
Energia költségek	4982,15	1695,69	6512,65
Tanácsadói költségek	66600	37800	0
Fakitermelés költsége	107100	134098,7	101.099,7
Legelő takarítás költsége	72188,71	94758,5	99262
Magánerdészet	48796,92	53830,04	56210,62
Adók és illetékek	11146	11164	11804
Fizetések	51960	55741	57405
Állami engedélyek költségek	119000	117778	117778
Egyéb költségek	193165,75	200309,6	137907,2
Összesen	694615,09	726140	599310

Forrás: A közbirtokosság könyvelési mérlege

A fenti táblázatban az abásfalvi közbirtokosság költségei láthatók. A táblázat részletesen tartalmazza a felmerülő költségeket, kategóriákra lebontva, az egyes években. Látható, hogy az előre nem látható költségekbe beletartoznak azok a kiadások, amelyek évközben merülnek fel és

beavatkozást igényelnek. Mivel a mérleg mindig december 31-et jelöli meg, ezért jól láthatók az év közben felmerülő kiadások. Az energiaköltségek a víz, illetve villanyáramra vonatkoznak 12 hónapos periódusra. A tanácsadói költségek néven feltüntetett kiadások a közbirtokosságnál dolgozó napszamosok bérére vonatkozik. A közbirtokosság gyakran foglalkoztat helyi munkaerőt, kivéve a 2021-es évben, ott nem merült fel ilyen jellegű kiadás. A magánerdészet kiadása magába foglalja az abásfalvi erdők megőrzésének költségét, illetve a fakitermeléshez tartozó adminisztrációs munka költségeit. A közbirtokosság munkakönyves alkalmazottainak száma négy fő, ebbe beletartozik a közbirtokosság elnöke, jegyzője, pénztárosa és legelőfelőse. Mivel ezen posztok nem kívánnak 8 órás munkaidőt, így a fizetések ennek arányában napi 4 órás munkának felelnek meg. A legtöbb kiadás az Egyéb költségek címszó alatt található, több kisebb tételből tevődik össze, mint például különböző társulások tagsági díja, területvásárlások díja, különböző karitatív kiadások, rendezvények támogatása. (1. táblázat: A közbirtokosság kiadásai 2019-2021-es periódusban)

4. ábra: A közbirtokosság kiadásai %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban

Forrás: Saját szerkesztés alapján

A fenti diagramon láthatjuk az összköltségek százalékos lebontását, a 2019-2021-es évekre vonatkozóan. Ezen adatokból arra a következtetésre juthatunk, hogy a gazdasági tevékenységek kiadásai folyamatosan emelkednek, míg az egyéb költségek, amelyekből a legtöbbet lehetne megtakarítani, csökkennek. A három év összkiadásából azt láthatjuk, hogy a 2020-as évben volt a

legmagasabb (35,95%), míg a legalacsonyabb költséggel a 2021-es évben számoltak (29,67%). A 2019-es év nem sokban különbözött a 2020-as évtől, kevesebb, mint 2% a különbség a két év között. (4. ábra: A közbirtokosság kiadásai %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban)

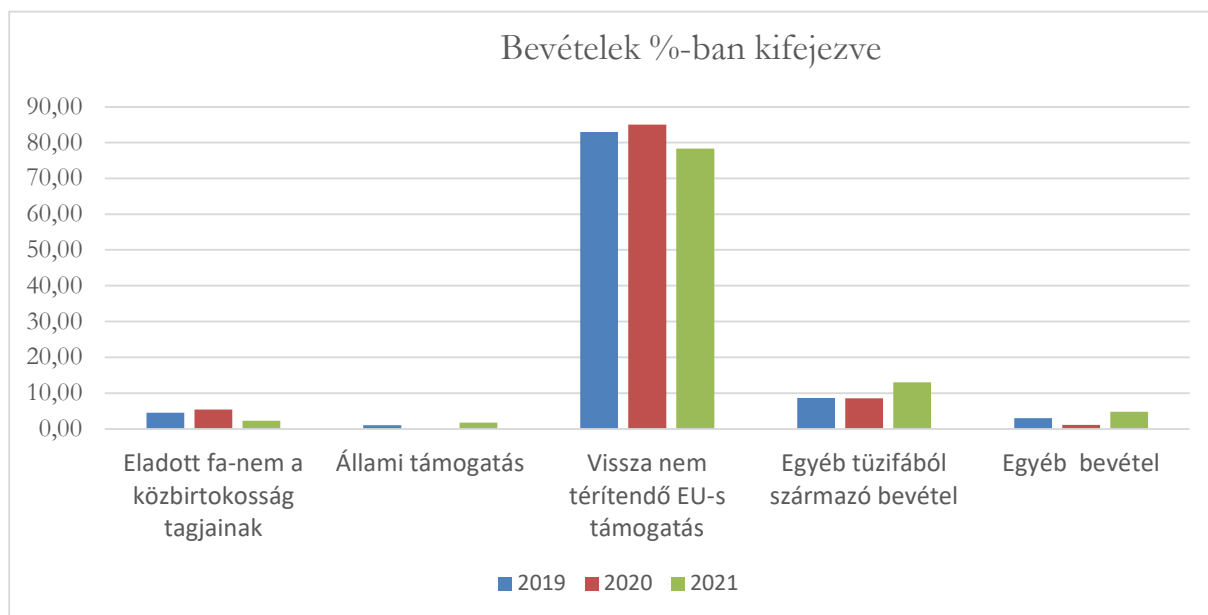
A bevételt a következők szerint határozhatjuk meg: a bevétel az a „pénzösszeg, amelyet a termelő- vagy egyéb vállalat, intézmény, ill. magánszemély árueladásból vagy egyéb tevékenysége révén szerez”. (Brüll, 1987) A bevételek oldalon jóval kevesebb tétel található, mint a kiadásokén, viszont pénzösszegben kifejezve nagyobb tételről beszélünk. Az alábbi táblázatban látni fogjuk a hároméves bevételét a közbirtokosságnak, évekre lebontva, december 31.-i dátummal.

2. táblázat: A közbirtokosság bevételei 2019-2021-es periódusban

Bevételek *a jelzett számok leíjen értendő	2019	2020	2021
Eladott fa-nem a közbirtokosság tagjainak	35175	41855	16830
Állami támogatás	7880	0	12960
Visszanem térítendő EU-s támogatás	649791	660108,1	589710
Egyéb tűzifából származó bevétel	67149,98	66030	97700
Egyéb bevétel	23005,62	8570,66	36063,5
Összesen	783001,6	776564	753264

Forrás: A közbirtokosság könyvelési mérlege

Az első tétel az áruból származó eladott fa mennyiségének az értékét jelenti, külön kiemelve, hogy nem a közbirtokosság tagjai vásárolták fel, mivel a tagság arányjogok alapján kap fát. Az állami támogatások azokra a román állam által biztosított jövedelemre utalnak. A vissza nem térítendő Európai Unió támogatások leginkább a legeltetésre, az állatok (juhok) utáni jövedelmet fedik le. Az első tételeként említett fával nem összetévesztendő a tűzifa, ugyanis ezt már a tagság is megvásárolhatja (kedvezményes áron) és jobb minőségű fűtésre alkalmas fáról van szó. Az egyéb bevételek, amely jelen esetben a legkisebb bevételi forrás, épületek, ki nem használt területek bérbeadásából származik. Az alábbi diagramban egyértelműen szembetűnik, hogy az abásfalvi közbirtokosság bevételeinek körülbelül 80%-a a vissza nem térítendő Európai Unió támogatásokból származik. Ez fontos adat a jövedelmezőség vizsgálatát illetően. Láthatjuk, hogy a tűzifa, illetve építkezésre szánt faanyagból jelentős pénzösszegek származnak. Ha megvizsgáljuk a három év összbevételét és utána lebontjuk évekre nem találunk jelentős különbségeket, viszont jól észrevehető, hogy folyamatosan csökken a támogatások aránya.

5. ábra A közbirtokosság bevételei %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban

Forrás: Saját szerkesztés

Miután megvizsgáltuk külön a kiadásokat és a bevételeket, most összehasonlítjuk, hogy mennyire voltak a tevékenységek nyereségesek, illetve tapasztalunk-e veszteséget. A fenti táblázatokból kiolvashatjuk, hogy három év alatt a közbirtokosság adózott eredménye pozitív előjelű, ami azt jelenti, hogy a vizsgált évek mindenképpen nyereségesen működött a közbirtokosság. A legkisebb bevételt a közbirtokosság a 2020-as évben termelte, ugyanis a hároméves teljes nyereség 292 764, 05-ből 17,22%- t tesz ki, ami szám szerint 50 424,11 lej. Ebben az évben a kiadások nagyobb összeget tettek ki. A legnagyobb nyereségre a 2021-es évben tettek szert, ugyanis ott a teljes nyereség több mint felét 52,59 %-t teljesítették. (5. ábra A közbirtokosság bevételei %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban) Ez a magas adózott eredmény annak köszönhető, mint a fenti táblázatban is látszik, hogy a 2021- es évben jelentősen csökkent a közbirtokosság kiadása, míg a bevétel alig 1%-t csökkent a többi évekhez viszonyítva. Összességében azt látjuk, hogy a közbirtokosság adózott eredményei minden évben pozitívak voltak és egy jó kiadáscsökkentő stratégiával még nyereségesebbé lehet tenni.

A közbirtokosságok vagyoni helyzetének felmérésénél fontos megvizsgálni a vagyontárgyak, például az ingatlanok és az eszközök értékét, az esetleges befektetéseket, az ingatlanfejlesztési projekteket. Mivel a közbirtokosság folyó számlái, banki kivonatai érzékeny adatokat tartalmaztak a vezetőség nem járult hozzá ezen adatok kiközléséhez, így kizárólag a mérlegben található adatokból tudtam dolgozni, amelyek a következő táblázatban jelennek meg.

3. táblázat A közbirtokosság eszközeinek értéke 2019-2021-es periódusban

Eszközök vagyoni helyzete*lejben kifejezve	2019	2020	2021
Terület	4700	4700	4700
Épületek	518187,58	518187,6	518187,6
Gépjármű	31732	31732	31732
Folyamatban levő beruházások	206967,4	211873,4	216708,9
Egyéb	101802,5	95252,5	102252,5
Összesen	863839,5	868745,5	873581

Forrás: A közbirtokosság könyvelési mérlege

A meglévő eszközök első tétele a területek. Fontos kiemelni, hogy e területek pénzben kifejezett értéke nem a legelőkre, illetve az erdőkre vonatkozik, hanem a közbirtokosság székhelyén létrehozott raktározási területekre. A második a meglévő épületek értékére vonatkozik, ami a vizsgált időszakban nem változott. Ide tartozik bele a közbirtokosság székháza, ami Homoródabásfalván található. A közbirtokossághoz tartozik, épületként az abásfalvi Kiss Zoltán Kultúrotthon. Gépjármű szempontjából az abásfalvi közbirtokosság egy Ford típusú terepjárával rendelkezik, amelyet legtöbbször a közbirtokosság elnöke használ, kizárólag a szervezet ügyeinek intézésére. A következő tétel a folyamatban lévő beruházások, amelyek már elkezdődtek, viszont még nem fejeződtek be. Ilyen beruházásnak tekintjük az abásfalvi ivóvízhálózat elkészítését, négy abásfalván vásárolt ház felújítása, különböző kerítésrendszerek kiépítése. Az egyéb kategóriába beletartoznak a használt irodai szerek és ezen tárgyak amortizációs költségei. Ha jobban megnézzük a táblázatot, akkor láthatjuk, hogy a közbirtokosság vagyontárgyai nem igazán változtak jelentősen az évek során, néhány kisebb tárgy bővülésének, illetve elévülésének kivételével. Ezekből az adatokból arra a következtetésre juthatunk, hogy a közbirtokosság nagyobb hangsúlyt fektet a gazdasági tevékenységeire, mint a vagyontárgyai bővítésére.

A közbirtokosságok gazdasági áttekintése során a jövőbeli tervek és stratégiák is fontos tényezők. A közbirtokosságoknak lehetnek hosszú távú terveik, amelyek magukban foglalják az új ingatlanok és eszközök szerzését, az infrastruktúra-fejlesztéseket, az ökoszisztéma védelmét, a fenntarthatósági célokat. Az általam felvetett gondolatokat, ami a közbirtokosság jövőbeni elképzeléseit tartalmazza, a szervezet elnökével, Márton Mózessel elemeztük. Az ő mandátuma 2026-ig szól, de a hosszútávú stratégiát a mandátuma lejártá után is fenntartjuk. Az egyik legfontosabb stratégiai célkitűzése, hogy fenntartsa ezt a jelenlegi gazdasági állapotot, mint mondta a támogatások képezik a közbirtokosság gazdasági tevékenysége jövedelmezőségének alapját, s amíg van lehetőség addig minden évben szeretnének pályázni ezekre a támogatásokra. Fontosnak tartja még, hogy a kivágott erdők helyére új csemetéket ültessenek, amellyel biztosítva

lesz a közbirtokosság jövője. Ami az épületfejlesztéseket illeti, nem szerepel a közbirtokosság stratégiai között új épület vásárlása, bőven elég fenntartani a már meglévőket. A hosszútávú stratégiát összegezve, szeretné, hogy a következő generáció, ami a vezetőséget illeti hasonló jó eredményeket produkáljon, illetve szem előtt tartsa azokat a hagyományos értékeket, amelyek mentén időtálló lehet a közbirtokosság tevékenysége.

6. A kutatás menete

Szakedolgozatomban az Homoródabásfalvi Ilona- völgye Közbirtokosság jövedelmezőségét vizsgálom. A vizsgálatom során három fő kutatási módszert alkalmazok, a SWOT- analízist, az interjú módszerét, valamint a ROA és ROE elemzést. A jövedelmezőség vizsgálatához felhasználtam a hároméves periódus könyvelési mérlegét, interjúk segítségével jobban megismertem a szervezet működését, illetve a tagok véleményét, mindezeket kiegészítettem egy SWOT- analízis táblázattal, amely tartalmazza mindazokat a tényezőket, amelyek jellemzik a közbirtokosságot. Kutatásomban először a ROA (Return on Assets) és a ROE (Return on Equity) elemzést mutatom be, amelyek olyan pénzügyi mutatók, amelyek segítenek az üzleti teljesítmény értékelésében. A ROE azt mutatja, hogy mennyi nyereséget termel a közbirtokosság az általa befektetett saját tőkéhez képest, míg az ROA azt mutatja, hogy mennyi nyereséget termel a közbirtokosság az általa használt eszközökkel. Ezek a mutatók segíthetnek a szervezet teljesítményének és hatékonyságának értékelésében. A következő elemzési módszer a SWOT- analízis bemutatása. A SWOT- analízis egy olyan felmérési eszköz, amely segít az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek azonosításában. Ez egy egyszerű, de hatékony módszer a stratégiai tervezéshez, amely segíthet meghatározni egy szervezet vagy projekt belső és külső tényezőit, jelen esetben az abásfalvi közbirtokosságét. Az erősségek és gyengeségek a belső tényezők, amelyek befolyásolhatják a szervezet teljesítményét, míg a lehetőségek és veszélyek a külső tényezők, amelyek befolyásolhatják a környezetét. A harmadik kutatási módszer az interjú. A kutatási módszer során beszélgetést folytattam a vizsgált szervezethez köthető személyekkel. Az interjúk segítettek számomra megszerezni a kutatási kérdésekre vonatkozó információkat és lehetővé tették az általam megkérdezett egyének tapasztalatainak és véleményeinek megismerését.

7. Kutatási kérdések, hipotézisek

Kutatásom során a következő kérdésekre szeretnék választ kapni:

- Milyen anyagi háttér áll rendelkezésre a Homoró dabásfalvi Ilona-völgye közbirtokosságnak?
- Az erdőtermelés vagy az állattenyésztés a jövedelmezőbb a közbirtokosság számára?
- Milyen hosszú távú gazdasági stratégiában gondolkodik a közbirtokosság?
- Hatással vannak-e az uniós pályázatok a közbirtokosság jövedelmezőségére?

Hipotézisek:

- A 2019- 2021- es évben az erdőtermelés nagyobb jövedelmezőséget mutatott, mint az állattenyésztés.
- A 2019-2021- es évben az állattenyésztésre lehívott uniós források pozitív hatással voltak az ágazat fejlődésére.
- A közbirtokosság területeinek nagysága és az uniós pályázatokból lehívott pénz mennyisége között összefüggés mutatkozik.

7.1. A jövedelmezőség vizsgálata 2019-2021- es periódusra nézve

A Közgazdasági Kislexikon szerint „a jövedelmezőség az ártermelő gazdasági tevékenységnek az a követelménye, hogy az eredmény haladja meg a ráfordításokat, a bevételek a költségek fedezésén túl még nyereséget is biztosítsanak.” (Brüll , 1987) Szakdolgozatomban az abásfalvi közbirtokosság jövedelmezőségét vizsgálom meg, a 2019-2021- es éves periódusra vonatkozóan, a ROE (Return to equity), valamint a ROA (Return to assets) mutatók segítségével. Elsőként bemutatom az általam készített két táblázatot, amelyen láthatóak a közbirtokosság ROE és ROA mutatói:

* a számok lejben kifejezve	2019	2020	2021
Átlagos saját tőke	748095,67	748095,67	748095,67
Adózott eredmény	88387,00	50424,00	153953,00
ROE * eredménye %-ban	11,81	6,74	20,58

4. táblázat: ROE-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra

Forrás: saját szerkesztés a könyvelési mérleg alapján

* a számok lejben kifejezve	2019	2020	2021
Átlagos eszközállomány	594162,70	594162,70	594162,70
Adózott eredmény	88387,00	50424,00	153953,00
ROA-elemzés eredménye %-ban	14,88	8,49	25,91

5. táblázat: ROA-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra

Forrás: saját szerkesztés a könyvelési mérleg alapján

A ROE mutató elemzése lehetővé teszi, hogy meghatározzuk egy szervezet hatékonyságát és a saját tőkével való gazdálkodás hatékonyságát. Ezen mutató az adott időszakban realizált adózott eredmény és a szervezet számára elérhető átlagos saját tőke arányát mutatja. Ebből kifolyólag ez a mutató azt jelzi, hogy jelen esetben a közbirtokosság mennyi nyereséget termelt a befektetett saját tőkéhez viszonyítva. Mivel a mérleg egy adott időszak pillanatnyi eredményét mutatja, így a három év saját tőkéjének átlagát vettem alapul a ROE százalékanak kiszámításában. A táblázat alapján (4. táblázat: ROE-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra) láthatjuk, hogy a 2021-es évben az abásfalvi közbirtokosság 20,58 % -os nyereséget termelt a befektetett saját tőkéhez viszonyítva. Az előző években a ROE mutató esetében pozitív százalékokat kapunk. „Minél nagyobb ez a százalék, annál nagyobb az egységnyi tőkére jutó adózott eredmény.” (INTERNET1, 2023) Amennyiben az abásfalvi közbirtokosság gazdasági stratégiáját ebből a mutatóból akarjuk meghatározni, akkor arra kell törekednie a vezetőségnek, hogy minél nagyobb adózott eredményt érjenek el.

A következő mutató a ROA, amely az egyik leggyakrabban használt mérőszám a szervezeti teljesítmény értékeléséhez. A mutató megmutatja, hogy a közbirtokosság mennyi profitot termel az általa birtokolt vagy felhasznált eszközökön. A ROA mutató kiszámítása a következőképpen történik. az adózott eredményt elosztjuk az átlagos eszközállománnyal, amelyet a könyvelési mérleget nyerünk ki és szintén a 2019-2021-es periódus átlagát vesszük alapul. Ha a

százalékokat megnézzük láthatjuk, hogy abban az évben, amikor a közbirtokosság a legnagyobb adózott eredményt produkálta a legnagyobb a ROA mutató, ami azt jelenti, hogy akkor használta fel legjobban az átlagos eszközállományát. (5. táblázat: ROA-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra)

A fenti mutatók segítségével tudjuk vizsgálni a közbirtokosság jövedelmezőségét, hatékonyságát. Segítségükkel megállapíthatjuk, hogy az abásfalvi közbirtokosság „mennyire hatékonyan kezeli a rábízott erőforrásokat és ezekből mekkora profitot tud előállítani.” (INTERNET1, 2023) Arra a következtetésre jutottam, hogy a közbirtokosság jelenlegi vezetősége jól gazdálkodik a rábízott közvagyonnal, amíg a fenti mutatók pozitívak és 5% felett vannak, addig a közbirtokosság jó gazdasági eredményeket fog produkálni, ami a jövedelmezőséget illeti.

7.1.1. SWOT- analízis

6. táblázat: SWOT- analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
- fejlett infrastruktúra - stabil anyagi helyzet - nagy területtel rendelkezik - összetartó közösség - jó természeti adottságok	- megfelelő szakemberek hiánya - a vezetői beszámolók elmaradása - függőség a magánérdesszettől
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
- új pályázati kiírások - az állatállomány bővítése - a géppark bővítése	- idősödő vezetőség - bizonytalanság a jövőbeni vezetőséget tekintve - pályázatok sikertelensége - kedvezőtlen időjárási viszonyok

Forrás: Saját szerkesztés

Szakedolgozatomban készítettem egy SWOT- analízis táblázatot, amelyben számba veszem a közbirtokosság erősségeit, gyengeségeit, a lehetőségeit és a fenyegetéseit, amelyek a gazdasági tevékenységre, a működésre, a humán- illetve anyagi erőforrásokra vonatkozik. Az erősségek elemzésénél arra a következtetésre jutottam, hogy a közbirtokosság stabil anyagi helyzete függ a fejlett infrastruktúrától, tekintettel a nagy területekre, képes bérbeadásra is, amely plusz jövedelem a szervezet számára, illetve mindezen tényezőkhöz társul egy támogató közösség, amely a tagok

bizalmát feltételezi. A közbirtokosság tevékenységeit jó természeti adottságok mellett végezheti, amely kedvező hatású, mintegy erőssége a szervezetnek. Tapasztalatom szerint a közbirtokosság gyengeségének tekinthetjük a megfelelő képzettségű szakemberek hiányát. A szervezet zártsága teszi azt, hogy csak a meglévő tagok közül kerülhetnek ki a vezető tisztséget betöltő személyek. Így esélye sincs arra, hogy a szervezet egy felkészült, tapasztalattal és megfelelő lendülettel rendelkező vezetőt találjon. A másik gyengeségnek tartom, hogy a vezetőség nem sokat kommunikál a tagokkal, csupán közgyűlések alkalmával. Fontos lenne a gyakori tájékoztatás annak érdekében, hogy a tagok ne érezzék idegennek a szervezetet, hanem stratégiai partnernek. A gyengeségek között említhetünk egy olyan tényezőt, amelyet nem lehet megkerülni, ugyanis hivatalos erdészet nélkül a fakitermelést nem lehet végrehajtani, ezért mindig alkalmazkodni kell. A gyengeségekből kiindulva a lehetőségek esélyt teremtenek olyan kisebb vagy nagyobb beruházásokra, mint például az állatállomány fiatalítása, illetve bővítése, ezáltal még nagyobb bevételre tehetnének szert. Külső tényezőként említeném az új pályázatokban való részvétel, de úgy érzem ezt már csak a következő vezetői generáció fogja tudni megvalósítani. Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az általam felsorolt veszélyek mind valós fenyegetések, amelyekkel a közbirtokosság nagyon hamar szembe találhatja magát. Az idősödő vezetőség már egy meglévő veszély önmagában is, ugyanis mind az adminisztratív technológiai fejlettség, mind a vezetéstechnikai tudás egy új, lendületes vezetőséget kíván. Külső fenyegetést jelent a bizonytalan gazdasági helyzet, ennek következménye lehet a sikertelen pályázatok vagy a pénzmegvonások a szervezettől. Az időjárás is egy olyan befolyásoló tényező, amely nagyban képes hátráltatni azokat a gazdasági tevékenységeket, amelyeket a közbirtokosság végez, így akár jelentős veszteséggel is számolhat. (6. táblázat: SWOT- analízis)

7.1.2. Interjúk kiértékelése

„Mindennapi életünk jelentős részét teszi ki az az idő, amit beszélgetéssel töltünk. Beszélgetünk családtagjainkkal, diáktársakkal, ismerősökkel és ismeretlenekkel: otthon, az iskolában, utazás közben a villamoson. A beszélgetés szerepe igen sokrétű: az egyszerű időtöltéstől a vélemények kicserélésén át akár az álláskereső interjúig tarthat. Az interjú, a beszélgetés (beszélgetés) az egyik leggyakrabban alkalmazott primér információgyűjtési módszer.” (Dr. Majoros) Ahogy dr. Majoros Pál is mondja én is úgy próbáltam információkat gyűjteni, hogy közben egy jó beszélgetés alakuljon ki. Betekintettem a vidéki ember mindennapjaiba, felismertem a problémáikat és megtudtam, hogy mit is gondolnak az abásfalvi közbirtokosságról általában és specifikusan. Az interjúkérdéseimet aszerint próbáltam összeállítani, hogy közérthető legyen az egyszerű vidéki ember számára is és mégis

válaszokat kapjak a kutatási kérdéseimre. Az interjúk készítésére tíz interjúalanyt kértem fel, különböző korosztályhoz és nemhez tartozókat, a közös bennük, hogy mind a közbirtokosság tagjai. Az interjú a következő kérdéssort tartalmazza:

1. Mióta tagja Ön az abásfalvi közbirtokosságnak?
2. Részt szokott-e venni a közgyűléseken, milyen szerepben?
3. Tisztában van-e a közbirtokosság tevékenységeivel? Melyek azok?
4. Ön szerint melyik gazdasági ágazata jövedelmezőbb a közbirtokosságnak? Miért?
5. Ön szerint mivel tudná bővíteni, jobbra tenni a gazdasági tevékenységet?
6. Elfogadja-e, egyetért-e a közbirtokosság 2019-2021-es pénzügyi beszámolójával?
7. Milyen változtatásokat eszközölne a közbirtokosság gazdasági tevékenységével kapcsolatban?
8. Ön szerint helye van-e a XXI. században ilyen jellegű szervezetnek? Miért?
9. Fordítson-e a jövőben is pénzt civil kezdeményezésekre a közbirtokosság? (idősek napja, nőnap stb.)
10. Elégedett-e a közbirtokosság tevékenységével? Miért?

Az interjúkat a kategorizáció (csoportosítás) módszerével elemeztem, amely „a szöveg egyes részeit a kutatási kérdés különböző szempontjai szerint csoportosítjuk, hasonlóságokat és eltéréseket keresünk.” (Schleicher, 2007) Az első két kérdés általános jellegű, információszerzésre szolgál, így kiértékelése viszonylag egyértelmű, ugyanis mind a tíz alany tagja a közbirtokosságnak és rendszeresen részt szoktak venni a közgyűléseken. A 3. és 4. kérdés arra vonatkozik, hogy a megkérdezett egyének mennyire ismerik a közbirtokosságot, illetve a kutatási kérdéseimre is megpróbálom választ találni, melyben kíváncsi vagyok, hogy a fakitermelés vagy az állattenyésztés hoz nagyobb jövedelmet a közbirtokosság számára. A válaszadók 80%-a tisztában van a közbirtokosság tevékenységével, legtöbbjük az erdőkitermelést, illetve az állattenyésztést emelte ki. Tisztában vannak a pályázati lehetőségekkel. Megoszlanak a vélemények az egyes ágazatokkal kapcsolatos jövedelmezőségre vonatkozóan. A megkérdezettek 60%-a gondolja úgy, hogy az erdőkitermelésben nagyobb gazdasági lehetőség van, mint az állattenyésztésben. Az 5., 6., 7. kérdésekkel arra szeretnék választ kapni, hogy a közbirtokosság tagjainak van-e bármilyen ötletük a gazdasági tevékenység fenntartásában vagy bővítésében, illetve elfogadták-e azt a gazdasági beszámolót a 2019- 2021- es periódusra, amely dolgozatom alapját képezi. A költségvetés elfogadásának kérdésére minden megkérdezett egyhangúan igennel válaszolt, tehát ismeri és elfogadja a gazdasági beszámolót. A gazdasági tevékenység bővítését érintő kérdésben a megkérdezett egyének fele nem bővítené, elfogadja a jelenlegi állapotot, míg a többi része több pályázati lehetőséget keresne, illetve a kommunikációt erősítené a vezetők és a tagság között. A gazdasági tevékenység változtatásával kapcsolatban a válaszadók bővítenék a meglévő állatállományt, van, aki a fafeldolgozásba fektetne be több pénzt, míg egyesek a

gyűlések átláthatóságán változtatnának. Az utolsó három kérdésem a hosszútávú stratégiára fókuszál, illetve egy rövid pillanatnyi helyzetképet kapunk a jelenlegi közbirtokosság tevékenységével kapcsolatban. A kérdés, hogy helye van-e a közbirtokosságnak 100%-os egyetértés mutatkozott abban, hogy „mindig kell legyen egy olyan ernyő, amely összefogja, képviseli a kis közösséget” (férfi, 35 év). Ha van valami, amit az interjúk alapján tolmácsolhatnék a közbirtokosság vezetésének az a 9. és a 10. kérdésemre adott válaszok. A megkérdezetteknek fontos és szívügyük, hogy támogassák a civil kezdeményezéseket, illetve elégedettek és hálájukat fejezik ki mind, akiket megkérdeztem. Összességében elmondhatom, hogy az interjú alanyaim teljes mértékben tisztában vannak a közbirtokosság tevékenységével. A gazdasági kérdésekre kapott hiányos válaszaimat úgy értékelem, hogy a vezetőségnek bővebb tájékoztatást kellene nyújtania a közgyűléseken, hiszen csak úgy tud együtt gondolkodni a közösség egy hosszútávú stratégiában, ha ismerik a lehetőségeket. Számomra ezek az interjúk nagyon sok és hasznos információt tartalmaztak, amelyek nagyban hozzájárultak a kutatási kérdések megválaszolásában.

8. A kutatás kiértékelése, észrevételeim

A kutatásomban elsőként bevezetett hipotézisemben megfogalmaztam, hogy 2019- 2021-es évben az erdőkitermelés nagyobb jövedelmezőséget mutatott, mint az állattenyésztés. Az erdőkitermelés és az állattenyésztés általában eltérő gazdasági jellegű tevékenységek. Az erdőkitermelés folyamatában az erdőből kivágott fát értékesítik, míg az állattenyésztésben a termelt húst, tejtermékeket vagy más állati eredetű termékeket adják el. (2. táblázat: A közbirtokosság bevételei 2019-2021-es periódusban) Az abásfalvi közbirtokosság esetében nem beszélünk az állatok tejéből előállított tejtermékekről, vagy egyéb állati eredetű termékről. A juhok tejéből a majorok sajtot, ordát készítenek és a juhokkal rendelkező gazdáknak biztosítják a juhtúró alapanyagát, a juhok számától függően. Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy az abásfalvi közbirtokosság állattenyésztésből származó tevékenysége jóval nagyobb jövedelmezőséget mutat, mint az erdőkitermelésé. Mivel az állattenyésztés szorosan kapcsolódik a legelőkhöz és így az Európai Unió támogatásához is, a támogatások összege közel 80%- át teszi ki az állattenyésztéshez kapcsolódó gazdasági jövedelemnek. Ebből kiindulva kijelenthetem, hogy ezen hipotézisem nem igazolódott be, hiszen az erdőkitermelésből hozzávetőlegesen 10%- os jövedelem származik.

Ehhez kapcsolódóan a kutatásom kezdetén kijelentettem, hogy a 2019-2021-es évre lehívott EU- s források pozitívan hatottak az állattenyésztésre nézve. Ezen hipotézisem tehát

igaznak bizonyul. Az EU-s források hatékony felhasználása és az ebből származó pozitív hatás megnyilvánul az állategészségügyi ellátás javításában, az állattartási körülmények modernizációjában, valamint az előállított termékek minőségének javításában (sajt, orda, bárány). Ezen tájékoztatásokhoz a vezetőségi gyűlésen jutottam hozzá, illetve a megkérdezett személyek vélekedése alapján következtettem, hogy a közbirtokosság állattenyésztésre vonatkozó hiányosságait folyamatosan monitorizálják és megoldást keresnek az esetleges hiányosságok pótlására.

Kutatásom harmadik és egyben utolsó hipotézise, miszerint a közbirtokosság területeinek nagysága és az Uniós pályázatokból lehívott pénz mennyisége között összefüggés mutatkozik, szintén beigazolódott. A közbirtokosság jelentős, 421 hektár legelővel rendelkezik, amelynek kihasználására szolgálnak a juhok, mivel ezzel biztosítják a területek lefedését, a támogatások elnyerésének érdekében. (3. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság jelenlegi területei) A közbirtokosság által birtokolt területek nagysága befolyásolja az Uniós pályázatokhoz való hozzáférést és a támogatások elnyerésének lehetőségét. Mivel a közbirtokosság kiterjedt földterülettel rendelkezik, így nagyobb esélye van az EU- s támogatásokra pályázni, amely növeli az elnyert pénz mennyiségét. A közbirtokosság hatékonyan és eredményesen használja ki a területei nyújtotta lehetőségeket, ezáltal minden évben több bevételi forráshoz jut az Európai Unió által.

9. Összegzés

Az abásfalvi közbirtokosság jövedelmezőségének vizsgálatát azért választottam kutatásom alapjául, mert szerettem volna egy átfogó képet mutatni általában a székelyföldi közbirtokosságokról, valamint e szervezet gazdasági helyzetéről. Mivel hosszútávú terveim közt szerepel, hogy vezetői pozíciót töltsék be az abásfalvi közbirtokosságban, így ez a téma nagyon közel állt hozzám és legjobb tudásom szerint igyekeztem minél alaposabban megvizsgálni a gazdasági működését. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy nem kizárólag a gazdasági tevékenységre fókuszáltam, ugyanis a vezetői feladat igen sokrétű, kezdve a kapcsolattartással, a pénzügyi beszámolókkal, a közgyűléseken való személyes konfrontációkkal. A kérdés, hogy milyennek kell lennie a vezetőnek az akár egy másik dolgozat témája is lehetne, de kiemelném a lelkiismeretességet, a bizalmat, illetve a hatalomhoz való helyes viszonyulást.

Kutatásom során a vizsgálatok alapján kijelenthetem, hogy az abásfalvi közbirtokosság stabil anyagi helyzettel rendelkezik. A közvagyon bővítése, valamint megtartása rendkívül nehéz feladat egy olyan kis székely közösségben, ahol ennyire nagy létszámú tagság és nagy kiterjedésű terület felett kell folyamatos döntéseket hozni. Ez a közbirtokosság, mint a székelyföldi közbirtokosságok többsége erdőgazdálkodással és állattenyésztéssel foglalkozik. Arra a kérdésemre, hogy melyik a jövedelmezőbb ágazat egyértelműen kijelenthetem, hogy a legelőgazdálkodás, vagyis az állattenyésztés bizonyul nagyobb hozamú gazdasági tevékenységnek. Ez köszönhető a vissza nem térítendő támogatásoknak, amelyek nélkül e szervezetek szinte ellehetetlenülnének. Vizsgálatom során nem lehetett elkülöníteni a támogatásokat az állattenyésztéstől, mivel úgymond kölcsönhatásban vannak egymással. Ezen pályázatok elnyerésének összegével tudja finanszírozni a közbirtokosság a többi gazdasági és azon kívüli tevékenységét. Ezen vizsgálat más hasonló szervezeteknek példát tud adni a helyes közvagyon gazdálkodásról. Tudomásom szerint a környék többi közbirtokossága is hasonló gazdasági tevékenységet folytat, kisebb és nagyobb területeken. A területek nagysága rendkívüli módon kapcsolódik a jövedelmezőség mértékéhez, a gazdasági tevékenység bővítéséhez. Ami a hosszútávú stratégiát illeti, a mindenkor közbirtokossági vezetőknek figyelembe kell venniük a tagság véleményét, akaratát. Ha a tagság elégedett a vezetőjével, akkor mindenképpen bizalmat kap és a további munka eredményes folytatására predesztinálódik. Gazdasági szempontból a folyamatos beruházásokkal, fejlesztésekkel lehet fenntartani a közbirtokosságot, de mindig is egy értékmentő, a közösségért cselekvő szervezetnek kell maradnia. Ha a vezetők megértik a modern

kor kihívásait és nem felejtik el a kezdeti célokat, kiindulva a tízesekből akkor egy sikeres, hosszútávon fenntartható, a közérdeket szolgáló intézmény még jó pár évtizedig fennmarad.

10. Mellékletek

Mellékletként csatolom a 10 darab interjúból, 3-at:

Az első interjú egy 35 éves férfitől származik, akitől engedélyt kértem, hogy az elmondottait közölhetem:

1. Mióta tagja Ön az abásfalvi közbirtokosságnak?
A lelkész, mint az egyházközséget szolgáló személy mindig tagja a közbirtokosságnak, még akkor is, ha származásilag máshonnan való. Személyemben több mint három éve képviselem az abásfalvi unitárius egyházközség érdekeit, az abásfalvi közbirtokosságban.
2. Részt szokott-e venni a közgyűléseken, milyen szerepben?
Mint a faluközség lelkésze és lelki vezetője, kötelességem részt venni minden olyan gyűlésen, amely elősegíti az emberek életét, jólétét. A közbirtokossági összejöveteleken is részt veszek, ahol az egyházközség érdekeit mindig képviselem.
3. Tisztában van-e a közbirtokosság tevékenységeivel? Melyek azok?
A közbirtokosság tevékenysége csak a következő szabad legyen. Annak tagjainak a jó léte, érdekeik képviselete, fenntartása.
4. Ön szerint melyik gazdasági ágazata jövedelmezőbb a közbirtokosságnak? Miért?
Gazdasági szempontból igencsak nehéz dolga van a közbirtokosság vezetőinek. Több irányba kell nézelődjenek, hogy kézbe tudják tartani és fenntarthassák a működést. Bár a tapasztalatom e téren kevés, mégis azt mondanám, hogy az államtól beérkező támogatások a legjövedelmezőbbek.
5. Ön szerint mivel tudná bővíteni, jobbra tenni a gazdasági tevékenységet?
Minden tevékenység akár gazdasági, akár más, csak a vezetőknek megválasztott személyek jólelkén és jóhiszeműségén múlik. Bővíteni nem tudom, de jobbra tenni csak úgy lehet, hogy a közöttük levő kapcsolatot és kommunikációt szüntelenül művelni és erősíteni kell.
6. Elfogadja-e, egyetért-e a közbirtokosság 2019-2021-es pénzügyi beszámolójával?
Bár megjegyzés hozzászólás lenne mindig, elfogadjuk, és köszönjük az eddigi tevékenységeket

7. Milyen változtatásokat eszközölné a közbirtokosság gazdasági tevékenységével kapcsolatban?
A legfontosabb változás az lenne, hogy az elköltött anyagiokról levő számlák minden gyűlésen átláthatóak legyenek. Például elérhetővé tenni a megjelentek előtt, ezzel is elkerülve a félreértéseket
8. Ön szerint helye van-e a XXI. században ilyen jellegű szervezetnek? Miért?
Mindig helye volt, van és lesz az ilyen szervezeteknek, mivel mindig kell legyen egy olyan ernyő, amely összefogja, képviseli a kis közösséget.
9. Fordítson-e a jövőben is pénzt civil kezdeményezésekre a közbirtokosság? (idősek napja, nőnap stb.)
Amennyiben civil kezdeményezésekkel nem kíván foglalkozni a helyi közbirtokosság, akkor elveszíti létezésének értelmét, tehát igen fordítson minél többet.
10. Elégedett-e a közbirtokosság tevékenységével? Miért?
A közbirtokosság tevékenységével többnyire elégedett a helyi egyházközség, de mindig elképzelhető az előre tekintés, amely új dolgokat és személyeket hoz be a tagok közé.
Tehát minden jó, de lehet még jobb is, amennyiben igény van és hozzá álló személy.

A második interjú egy 65 éves, helybéli nőtől származik, aki szintén hozzá járult az elmondottainak közlésére:

1. Mióta tagja Ön az abásfalvi közbirtokosságnak?
Én 2009 óta vagyok tagja, amióta a férjem meghalt. Én örököltem a jogait.
2. Részt szokott-e venni a közgyűléseken, milyen szerepben?
Részt szoktam venni rajta venni, mint egyszerű közbirtokossági tag.
3. Tisztában van-e a közbirtokosság tevékenységeivel? Melyek azok?
Fakitermeléssel és juhtartással foglalkoznak. Ezekről szoktak beszélni a gyűléseken, gondolom akkor ezekkel kell foglalkozzanak.
4. Ön szerint melyik gazdasági ágazata jövedelmezőbb a közbirtokosságnak? Miért?
Szerintem a fakitermeléssel több pénzt tudnak szerezni, mint a juhok tartásával. A juhok a pályázatok szempontjából fontosak. De sohasem mondták el, hogy melyikkel tudnak több pénzt szerezni, csak egybe mondják a pénzt, s mi nem kérdezzük, míg pénz van.

5. Ön szerint mivel tudná bővíteni, jobbra tenni a gazdasági tevékenységet?
A pályázatok lehetőségét keresném én leginkább, mert abból sokkal több pénzt lehetne szerezni. Tagja vagyok még egy közbirtokosságnak, ott azok mindig pályázatokról beszélnek. Itt is azt kéne, utakra, gépekre, hogy haladjon a falu.
6. Elfogadja-e, egyetért-e a közbirtokosság 2019-2021-es pénzügyi beszámolójával?
Elfogadom és egyetértek vele, a közgyűlésen is a többség megszavazta.
7. Milyen változtatásokat eszközölné a közbirtokosság gazdasági tevékenységével kapcsolatban?
Mint már említettem többet pályáznék és valamilyen fakitermeléssel vagy juhtenyésztéssel kapcsolatos beruházásban gondolkodnék. Terület van, állat van.
8. Ön szerint helye van-e a XXI. században ilyen jellegű szervezetnek? Miért?
Helye van. hogyan lenne. Ahogy helye volt a régebben is, amikor még az őseink csinálták, úgy helye kell legyen most is. Biztatom az unokámat is, hogy ragaszkodjanak, ami a miénk volt s ne hagyják odaveszni.
9. Fordítson-e a jövőben is pénzt civil kezdeményezésekre a közbirtokosság? (idősek napja, nőnap stb.)
A civil kezdeményezések támogatását továbbra is támogatom. Ezek jó összejövetelek, ahol tudunk találkozni a falustársakkal. S aki megengedheti magának az kell szervezze ezeket, ha nem lennének, akkor a közösségnek sem lenne értelme.
10. Elégedett-e a közbirtokosság tevékenységével? Miért?
Elégedett vagyok, hiszen így lehetőség van a vidék adta adottságokat kihasználni, pályázni ez által, sok jó dolgot szerveznek, csomagot is adnak karácsonykor. Látszik, hogy nem úgy csinálják, hogy csak ők gazdagodjanak. Én mindig támogattam ezt a vezetőséget, mert becsületes embereknek tartom, van, aki mindig ellenkezni akar, de én megvagyok elégedve.

A harmadik interjú, amit beszeretnék közölni, az egy negatív hangvételű beszélgetés, ami egy 52 éves helyi férfitől származik, aki beleegyezését adta az interjú közzlésére:

1. Mióta tagja Ön az abásfalvi közbirtokosságnak?
2007-től vagyok tagok, apám akkor halt meg s az ő jogait örököltem meg.
2. Részt szokott-e venni a közgyűléseken, milyen szerepben?
Mindig ott vagyok, de egy évbe két gyűlés van, úgy, hogy kitelik az időmből. Nincs semmilyen szerepem, tag vagyok s ennyi.
3. Tisztában van-e a közbirtokosság tevékenységeivel? Melyek azok?
Fával foglalkoznak s juhokkal. Ennyit tudok. A faluban még házakat vásárolnak fel, s közbe az utakat is javítják. Mindennel foglalkoznak, amibe pénzt látnak
4. Ön szerint melyik gazdasági ágazata jövedelmezőbb a közbirtokosságnak? Miért?
Én nem tudom, hogy melyik a jövedelmezőbb, nem mondják. Csak, hogy ennyi van s annyi van, de nem jár senki utána, hogy honnan van. Lehet, hogy a támogatásokból jön be a sok pénz s azzal ők úgy gazdálkodnak ahogy akarnak.

5. Ön szerint mivel tudná bővíteni, jobbra tenni a gazdasági tevékenységet?
Egyszer azt kellene megtudjam, hogy honnan jön a pénz s kinek. Mert adni adnak, de olyan gyorsan elmondják, hogy nem értem. Ha kérdezek, azt mondják, hogy ellenkezni akarok. Itt jobbra tenni úgy lehetne, ha mindenkinek, hagynák, hogy belelásson a dolgokba.
6. Elfogadja-e, egyetért-e a közbirtokosság 2019-2021-es pénzügyi beszámolójával?
Nem, de a többség úgy is megszavazza. Hogy tudjak egyet érteni, ha nem értem, hogy mire megy el s mire jön a pénz. A sok idős ember se érti, de megszavazza. Ez a véleményem.
7. Milyen változtatásokat eszközölne a közbirtokosság gazdasági tevékenységével kapcsolatban?
Én egyszer a vezetőséget váltanám le, de nincs, akire. Senki se jelentkezik, nincs, aki csinálja. Az elnök se fiatal már, nem tudom kifogja utána csinálni. Én nem akarok beleavatkozni s vezetni, mert nem tudnám, de támogatnék egy mást. Én egyedül hiába panaszkodok.
8. Ön szerint helye van-e a XXI. században ilyen jellegű szervezetnek? Miért?
Helye van, én eddig se a közbirtokosságot bíráltam, hanem a működését. Biztos, hogy kell, mert eddig elloptak volna minden fát s eladtak volna minden legelőt. Ebből a szempontból, jó, hogy van.
9. Fordítson-e a jövőben is pénzt civil kezdeményezésekre a közbirtokosság? (idősek napja, nőnap stb.)
Én nem sajnálom a pénzt az ilyen dolgoktól, csak számoljanak el rendesen.
10. Elégedett-e a közbirtokosság tevékenységével? Miért?
Nem, ezt már többször is elmondtam, magának is s a gyűlésen is, hogy nem vagyok elégedett. S amíg ez a vezetőség van, nem is leszek. Nem akarok vádaskodni, de nem jól vezetnek szerintem a közbirtokosságot. Én sem tudnám, hogy hogyan kell, de az biztos, hogy jobb kommunikáció kell a tagok között. Szerintem még egymással se beszél meg mindent a vezetőség, az sem jó, ha mindent az elnök akar irányítani.

11. Irodalomjegyzék

- Brüll , M. (1987). *Közgazdasági Kislexikon*. Budapest: Kossuth Könyvkiadó.
- Dr.Majoros, P. (dátum nélk.). *A kutatómódszertan alapjai*. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Részvénytársaság.
- INTERNET1. (2023. január 31). *Elemzeskozpont.hu*. Forrás: www.elemzeskozpont.hu:
https://elemzeskozpont.hu/roe-roa-roi-mutatok-melyik-vallalat-mukodik-hatekonyabban?fbclid=IwAR1YCO5gJabdOH7-qrscmXWTEFe_jomknFHNliFdohLYxqHe_NuKqcWRL0E
- Ivanov, F. M. (1951). *Juhtenyésztés*. Budapes: Mezőgazdasági Kiadó.
- Janosfalvi, S. (2003). *Székelyhoni utazás a két Homoród mellett*. Székelyudvarhely: Litera Kiadó.
- Kádár, Z., & Pál-Antal, S. (2002). *A székelyföldi erdészet és faipar*. Marosvásárhely: Mentor Kiadó.
- Kolumbán, T. (2019). *A székely jogról és szabadságról*. Csíkszereda: Tipographic.
- Orbán, B. (1982). *A Székelyföld leírása*. Budapest: Helikon kiadó.
- Schleicher, N. (2007). *Kvalitatív kutatási módszerek a társadalomtudományokban*. Budapest: BKF.

11.1. Ábrajegyzék

1. ábra: Homoró dabásfalva elhelyezkedése	5
2. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság 1895-ös területei	10
3. ábra: Az abásfalvi közbirtokosság jelenlegi területei.....	12
4. ábra: A közbirtokosság kiadásai %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban.....	18
5. ábra A közbirtokosság bevételei %-ban lebontva 2019-2021-es periódusban.....	20

11.2. Táblajegyzék

1. táblázat: A közbirtokosság kiadásai 2019-2021-es periódusban.....	17
2. táblázat: A közbirtokosság bevételei 2019-2021-es periódusban.....	19
3. táblázat A közbirtokosság eszközeinek értéke 2019-2021-es periódusban.....	21
4. táblázat: ROE-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra.....	24

5. táblázat: ROA-mutató, %-ban kifejezve a 2019-2021-es periódusra.....	24
6. táblázat: SWOT- analízis	25

Köszönetet szeretnék mondani, azoknak, akik nélkül e szakdolgozat nem jöhetett volna létre.

Első sorban köszönetet mondok a témavezető tanáromnak, aki online és személyes konzultációk alkalmával segített a lehető legjobb tudása szerint. Köszönetet szeretnék mondani a családomnak, kiemelve a feleségemet, aki motivált és támogatott mindenben. Végül köszönetet mondok az interjúalanyoknak, akiknek hála egy reális képet kaptam a közbirtokosság-tagság viszonyáról, a vezetőségnek, akik bepillantást engedtek a szervezet működésének folyamatában, illetve a könyvelőnőnek aki, rendelkezésemre bocsátotta a kért adatok.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:

Gergely A.H. L.

A Hallgató Neptun kódja:

PLV26 B

A dolgozat címe:

A Homoródsábról: Szent-iváry Károlyhoz írt versek vizsgálata

A megjelenés éve:

2023

A konzulens tanszék neve:

Agrár- és Élettudományi Székhely/Agrárgazdaságtudományi és Agrárpolitikai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Szentgyörgyváros, év 2023 hó 04 nap 11

Gergely A.H. L.

Hallgató aláírása

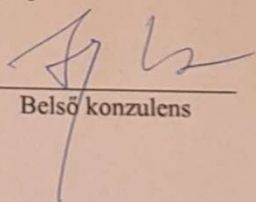
KONZULTÁCIÓS
NYILATKOZAT

A Gergely Attila (név) (hallgató Neptun azonosítója: PLV26B)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: Kendhegy év 2023 IV. hó 26 nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.